

„Pa ko bi bilo vendar-le res to“ — nadaljuje Vuk — ter tvoj tič krakal resnico, verjemi mi, da Helena ne uide kazni, ne uide našemu zakonu.“

Jurašković je pokimal: „Premisli prej, potlej pa le nuj!“ — djal je kratko in odstopil.

Zamišljen je Vuk strmel pred-se. Sprva ni slišal, da Mandušić na skali daje znamenje, da nekdo gré.

„Vladika, vladika! Ali ga vidite?“ — vriskali so junaci.

„Ne, ne, motite se, saj ni on!“ — zavrnil jih je Bogdan Radonić in obličje se mu je pooblačilo pri tej priči — „saj to ni znamenje, da bi on šel. Kaj pa vidiš, Mandušić?“ — zaklical je navzgor.

„Samo poslanca vidim“ — odgovoril je stražnik, ki je gledal v daljavo, in z roko zaslanjal si oči, da bi boljše razložil, kdo da gré. Ako me okó ne goljufa, Ivan Martinović je; zdaj gré iz Zente. Le čakite, kmali izvemo, kaj je pozvedel.“

„E veste kaj, to je slabo znamenje, presneto slabo“ — šepetali so junaci s pobešenimi glavami. „Vladika bi moral vendar že priti; tretji dan že ga čakamo, pa ga še zdaj ni!“

Bogdan je pomenljivo pogledal Juraškovića, Jurašković pa je molčal in zgibal z ramama.

Kakor v grobu, tako je bilo vse tiho pod skalo. Še le, ko se je bil poslanec prikazal vrh skale, potlej so se začeli glasiti junaci.

„No Ivan, kako je? — vprašali so nekteri skor enoglasno.

„Zakaj si pa sam prišel?“ — vprašali so drugi.

„Kje pa je vladika? ali pride kmali, ali ne še?“ — povpraševali so ga ostali.

„A, junaci, pa ste vendar tako nestrpljivi, prav kakor otroci!“ — pokregal jih je gubernator.

Poslanec pa ni nič odgovoril nobenemu vprašanju. Molčal je in stopal naravnost doli po skalnati stezi, ki je bila natura sama izsekala jo va-njo, pa tako ozko in navzdol, da se je še Črnogorec moral tam pa tam poprijemati za skaline, zato da mu ni spodletelo.

Mandušić je dozdej zvrh skale pazno gledal na vse strani, zdaj pa se je še enkrat ozrl na okoli, potlej pa hotel za Ivanom. Ali naenkrat je obstrmel, kakor da je zagledal kaj čeznavadnega, stopil nekoliko naprej, tako da ga pod skalo tovarši niso več vidili, in nepremakljivo je gledal k Obodu, pod katerim reka Črnojević svoje valove valí in izliva skadarskemu jezeru v naročje.

„Danes tedaj zopet“ — spregovoril je sam sebi tako, kakor bi bil prej prezvečil vsako besedo; „ha hudičev Turek! ne pravijo mi bratje zastonj, da sem sokol. Bogme, tudi danes nimam oči mrenastih. He, kako se ladjica ziblje tam po vodi, kakor pandirek; a le čaki — v Vihri!“ — zažugal je s pestjo, potlej pa šel s skale. Ko je prišel doli med tovarše, gotovo ni nobeden mislil, da ga je s skale spravilo kaj družega, nego radovednost, kaj je Ivan Martinović izvedel v Zenti.

Ivan je stal že sredi junakov, ki so ga izpraševali na vse strani; toda on jim ni odgovarjal — znamenje, da ni nič dobrega.

„Tiho junaci, tiho!“ — zapovedal je gubernator. „Ne bodite otroci; junak ne smé biti tako radoveden. No govori v imenu Gospodovem, Ivan Martinović!“ — obrnil se je k njemu, ko so bili drugi umolknili, skor osramoteni; „no zdaj pa le povedi, kaj si izvedel; pa ne vem, tvoje obličje je temno?“

„Povedi mi“ — začel je Ivan — „Bogdan Radonić, gubernator naš, povedi, ali se še kdo dá zvi-temu, lažnjivemu Turku?“

„Nihče več ne, tega ne tega; sam hudič je ž

njim!“ — odgovoril je Bogdan, ter jako čudil se Ivanovemu vprašanju.

„Ali je varno verjeti Turku?“ — vprašal je zopet Ivan, in torej ogibal se pravemu odgovoru.

„Bog se tebe usmili vendar, Ivan Martinović!“ — začudil se je Bogdan še bolj; „ali še ne veš tega: da kdor Turku verjame, ta s sitom zajema vodo? Zakaj nam ne odgovoriš ter ne poveš, kaj si izvedel v Zenti, kako kaj zastran našega vladika, to to!“

„Ha zato“ — djal je Ivan tako čudno, da se res ni moglo poznati, ktera prevlada, ali zloba ali bol, — naš vladika je s sitom zajemal vodo, zdaj pa —“

„Hej, kaj pa zdaj?“ — vpili so skor vsi enoglasno; „zakaj nečeš povedati, kje je zdaj?“

„I kje, v Skadru je v ječi!“ — odgovoril je temno.

(Dalje prihodnjič.)

Dopisi.

V Beču 5. sveč. Y. — Kakor se praznuje po vseh gajih slovenske zemlje rojstni dan Vodnikov, tako smo ga tudi mi Slovenci praznovali tukaj v Beču. Kar pa po okrajnah slovanskih pri tej priložnosti ni tako lahko mogoče, bilo je mogoče pri nas. Praznovali smo rojstni dan prvega pesnika slovenskega v društvu slovanskem. Bili so namreč se udeležili zastopniki vseh slovanskih narodov, karkoli jih le nosi velika zemlja. Tu je sedel zraven Slovenca Čeh in Poljak, zraven Srba in Hrvata bil je Bolgar, Slovak, Rus in Rusin, vsi so prišli počastit pesnika slovenskega. Pokazali so, da Vodnik ni bil samo slovenski pesnik, temuč da vsak Slovan z veseljem pravi: Tudi naš je. V tako krasni družbi slovanski pa tudi ni manjkalo lepotic naših. Da Slovenke ne slové zastonj zavoljo lepote svoje, kazale so nam ta večer ljubeznjive naše rojakinje, ktere so lepšale to slovesnost. Kako veselo da je v daljnem ptujem kraji najti Slovenk, katerih srca še zmiraj gorko bijejo za svoj narod in za domovino, ne morem popisati. Da pa še v ptujini ohranijo narodnost, nam jasno spričuje, da naša pravična reč ne more poginiti, in da ne bo poginila, ker je naravna. Naj povem zdaj nekoliko o slovesnosti. Dvorana, kjer smo praznovali ta večer, bila je okinčana s slovanskimi zastavami in grbi, med kterimi je visel v sredi jugoslovanski. Visela je na steni tudi podoba Vodnikova obdana z lovorovim vencem. Po zboru Jenkovem „Rojakom“ stopi na oder gosp. U—k. Pozdravši društvo razlaga v krasnem govoru pomen slovesnosti; omeni, kako veselo da je za Slovence, da praznujejo ž njimi vsi Slovani ta dan. Končavši svoj resnično izvrsten govor zakliče: „Tedaj še enkrat Ti Slava!“ in po vsi dvorani zagrmi: Slava! Slava! Po govoru zapoje pevski zbor Vodnikovo „Ilirijo oživljeno“ po napevu Ipavčevem, in jo mora ponavljati. Ko je bila družba ravno že prav vesela, dospé telegram iz ljubljanske čitavnice. Gromoviti „slava“ in „živila“—klici donijo dolgo po celi dvorani, in živa radost se je brala na vseh licih. Sledi še več zborov in čveterospevov. Zdaj stopi zopet na oder gospod Z—n in s krepkim glasom deklamuje Vodnikovo pesem: „Na Vršacu“. Tudi to deklamacijo sprejemejo plosk in slava-klici. Poslavlil je našo slovesnost tudi izvrstni gospod profesor Förchtgott, vodja slovanskega pevskega društva v Beču. Ko zapoje še s tremi drugimi gospodi slovanskega pevskega društva krasno pesem Riharjevo „Žalostni glas zvonov“, ploska ni bilo konca ne kraja, dokler se ne ponavlja pesem. Z „Naprejem“ in „Hej Slovani“ se končá program. Vrstijo se zdaj pri posameznih mizah pesme Srbov, Poljakov, Slovakov, Slovencev itd. Pričnejo se nazdravljati vsi

slovanski narodi in njih slavni možovi. Tako je bilo veselo vse že dolgo čez polnoč in ločili smo se z veselimi spominom na složnost slovansko.

V Pragi 4. febr. * Zima, ki je letos tako hudo pritiskala — imeli smo 18°—20° R. mraza — je ponehala; ž njo je ponehala tudi borba, ki se je vrnila ž njenim prihodom v deželo: borba med „Narodom“ in „Narodnimi“ in družimi českimi listi. Dasi gré „Narod“ v nekterih politiških stvaréh narazen z unimi časniki, posebno pa o poljskem povstanju, vendar se mu niso upri ti zastran politike, ampak bolj zastran samih osebnosti. Kri, ki je izprva močno vrela, se je ohladila, nemški listi, ki so že veselo ukali, v ogenj pihali in celó na pomoč prihiteli „Narodnim“ proti „Narodu“, so utihnil, od kar so izpoznali, da vsakteri česki list hudo odbija duševno njih pobratimstvo, ki se ga bolj boji, ko živega ognja. Zdaj, kakor pravim, vlada zopet sveti mir. „Narodní listy“ imajo svoje prejšnje, „Narod“ si je pridobil s svojimi izbornimi članki in dopisi, ki obsegajo vse avstrijske slovanske kraje, že čez 1700 naročnikov, tako, da ste obe stranki zadovoljni. — V pondeljek je bila tū oklicana rabsodba proti gospodu Strauch-u, vredniku lanských „Humorističkich listov“ zarad obraza iz časov frankobrodskoga zborovanja. Tožba se je glasila: zarad razžaljenega veličanstva. Državni pravdnik je izgovoril ostro ječo na dve leti in pol pa 300 fl. kavcije; pri poslednji rabsodbi dobi 5 mesecev ječe pa 360 fl. kavcije. — Gospod Liegert, novi direktor českemu gledišču, napenja vse žile, da povzdigne česko igro na najvišo umetniško stopnjo. Vesela novica vsem Čehom bode, da je pridobil svojemu odru prve tukajšnje pevkinje pri nemški operi: gospodični Zavišanko pa Brennerjevo. Tudi slavna gospodičina Janovšek-ova, sedaj v Beču, pristopi h česki igri. Te in pa še gospodičini pl. Ehrenbergova in Machačkova, in gospodje: Vecko, Ilynek in Švarc bodo po veliki noči zvezde na českem pevskem obnebj. Kaj je pravi umetnik, kaže nam Vecko, lani še Mlado-Boleslavski podučitelj. Po naključji pride v Prago; dosedanji direktor gosp. Thomé ga sliši peti v nekem koncertu; še tisti večer se ž njim pogodi — pridobi ga česki operi. Še le leto in dan tū poje, pa že slovi njegovo imé. S tako milim glasom, s tako navdušenostjo poje in se vede, da presune vse čute, da te navduši, da moraš mu ploskati. — Iz gledišča idimo v kavarno! — čitat dolge gromovite državno-zborove govore? Bog obvari, da bi si oči toliko krhal; sila veliko hrupa, konec pa je vedno isti dobrovoljni. Tedaj čitat rožlajoče članke o Šleswig-Holstejnu? I ne, od njih človeka že glava boli. Ohladit si jih, pojmo v kavarno k „česki kroni“, hladno je tam že, odkar se je poljubilo nekemu čevljarju poriniti nekoliko opek do 8 čevljev visokih in čez 3 čevlje širokih oken, v kterih je po le ena šipa iz vlitega stekla in kterih vsaka stoji čez 300 frankov. Sreča, da so šipe čez četrť palca debele; da je tedaj le eno mogel popolnoma prebiti in zdrobiti, predno mu pride nočni čuvaj za pete. Sum letí na rogovileža, da je bil podkupljen bodi-si iz zavidnosti (ta kavarna ima najlepši položaj in najlepšo sobano), ali iz národnega fanatizma (kajti je prva česka kavarna v Pragi). Za konec naj vam še povem, da kolikor žalosti nam je prizadjala obsodba Vilharjeva, toliko radosti je obudila novica, da so se povzdignili koroški Slovenci, o kterih se je sploh mislilo, da so zgubljeni za slovanstvo. Dodam naj vam pa še to, da izhaja v Avstrii slovanskih časnikov 100 i eden s periodičnimi prilogami vred; med temi je 60 českých listov, 19 poljsko-rusinskih, 21 jugoslovanskih; tedaj za polovico več kakor so jih našli dunajski časniki. Al kdo bi zameril dunajskim oklicem!

Iz Koroške 2. sveč. V nedeljo 24. januarja smo obhajali Slovenci tako lepo národno svečanost v Celovcu, kakoršne še nismo tukaj imeli; odprla se je slovesno ta den slovanska čitavnica z besedo in plesom ob sedmih zvečer v gostivnici „Stadt Triest.“ Cela svečanost bila je osobito ukusno i scela národno slovansko napravljena. Uže povabilo i vstopnice so bile osobito ugledne: rudeče-modro-bele. Dvorana bila je čez i čez z zaslonami okinčena v slovanskih barvah, na prednjej strani bilo je malo uzvišeno mesto za govornike, pevce in pevkinje. Na sredi prednje stene je stalo poprsje presvetlega cesarja, na vsakej strani poprsja po jedna cesarska zastava, pod poprsjem grb koroški, na vsaki strani od grba dve tako ogromni zastavi, da ste skoro celo steno pokrivale, jedna zastava avstrijska, druga slovanska rudeče-modro-bela. Grbi še drugi slovanskih dežel in slike slavni Slovancov so kinčale dvorano. K besedi se je toliko društvo zbralo, da je bila dvorana na dobro napolnjena i isbe skoro natlačene; tū je bilo gospodov, gospej i gospodičin iz Celovca, mnogo duhovnikov, tudi nekoliko učiteljev i kmetov iz bližnjih i daljnih krajev po 10, 16 i 18 ur od Celovca. Ko sta stopila v dvorano c. k. deželni predstojnik baron Sluga i deželni glavar grof Goes, ju je pozdravilo društvo s trikratnim gromovitim „živio.“

Beseda je obsegala sledeče stvari: 1. Pozdrav predsednikov. — 2. Budnica. Kor hrvatski, je dopadel zavoljo svoje kreposti neizmerno. — 3. Vvodni govor. Prav lepo složen, kterega je govoril gosp. Ferčnik. — 4. Vlastenka. Pesem česka od Škroupa. Samospev, kterega je pela gospá Vendlerjeva, ki je celó iz Maribora došla, da tū svečanost ž izvrstnim svojim petjem povzdigne. — 5. Rojakom. Četverospjev. Besede Čegnarjeve, napev Jenkov. — 6. Stari i novi čas od Vilharja. Deklamacija govoril g. Zupan. — 7. Na glasoviru je igrala gospá Vendlerjeva. — 8. Sarafan, ruska pesem, samospeval gosp. Veselinović, Srb. — 9. Česka deklamacija od Vocela, osobito čuvstveno govoril gosp. Trojan. — 10. Domovini. Kor. Besede Razlagove, napev Ipavčev. — 11. Aria iz spevoigre Linda, pela gospá Vendlerjeva. — 12. Lipa oživljena. Besede in napev Tomaževičev. — 13. Naprej. Kor. Besede S. Jenkove, napev M. Jenkov. — Skoro za vsakim petjem je klicalo zbrano društvo: „Še jedenkrat, še jedenkrat!“ da se je opet ponovilo. — Po besedi je bil ples, kjer je bilo vse kakor v gredici rožica i nagele. — Po dopisih so Slovence zbrane v Celovcu v „besedi“ po bratsko pozdravili: Južni sokol v Ljubljani, čitavnica loškega i kranjskega mesta; mariborska čitavnica nas je obradovala, da je poslance k tej slovesnosti poslala. Prišli so tudi pozdravi po telegrafu polni bratske ljubezni i prave slovanske uzajemnosti, kteri so se glasno predčitali i društvo najviše uzhitili; po telegramih so nam srečo želeli: gosp. dr. Toman, čitavnica ljubljanska, čitavnica celjska, vibor besede v Beču, čitavnica goriška, Slovani v Gradcu, čitavnica v Zlatnem Pragu; iz Zagreba sta došla dva telegrama: od čitavnice i streljaškega društva; celó iz daljnega Lvova (Lemberg) nas je pozdravila osobito srčno „Ruska Beseda“ z upravo slovanskim nam milim pozdravom: **Многаја лѣта!***)

V veselji je minul večer i je minula noč — samo da je bilo prenašlo. — Bratovska ljubezen i slovanska uzajemnost se je pri tej „besedi“ osobito jasno skazala — ostane nam v vednem radostnem spominu.

Majar.

Iz Maribora 6. svečana. — Tukajšnja čitavnica je obhajala Vodnikov spomin 31. prosenca s slovesno

*) S tem se pojasni v poslednjem listu napak naznanjeni telegram „iz Moskve.“

„besedo.“ Načrt je bil jako izbran in slovesnosti primeren. Pevski zbor za ta den pomnožen je pel „hymus na Vodnika“, Skraupovo „staročesko“, Jiresovo „pisen „Šumavanu“, hrvatsko „puško na klin“ od Lisinskoga in Riharjevo „Savico“. Vmes je bil godni govor, ki ji s poglavitimi črteži urodoma načrtal zasluge Vodnikove za sedanje razvijanje slovenskega slovstva, potem pak na kratko razjasnoval, kako je duh časov ravnal, da se je uže odreveni narod slovenski v 16. stoletji opet sprebudil k dušnemu življenju, — upljiv iznajdbe tiska, upljiv reformacije, delovanje evangeljskih, delovanje katoliških duhovnikov do dobe Vodnikove, kako se Vodnik odlikuje od svojih prednikov kot rodoljub, ter je končal, kake nade da smemo imeti o prihodnosti, če sodimo po minulosti iz stanja slovstvenega in stanovskega. Po tem je deklamoval prav umevno navdušeno in pravilno mlad deček Tomanovo pesem „Vodniku v čast“ zloženo ob stoletnici rojstva njegovega. Kinčala in odlično povzdignila pak sta celo besedo domoljubna gospa V. z milo genljivim in umetnim pevanjem Jenkove pesmi „Slovenka“ in pa ruskega „Sarafana“ in gospod Z. z izvrstno svojo igro na goslih. Po besedi je bil ples. Vse društvo je vzelo s seboj veseli spomin tega večera in krepki sklep: naj nas Vodnik vodi in krepki in navdušuje z izgledom svojim vedno pri sladkem in grenkem delovanju za mili naš narod!

Iz Trsta. J. G. V. — Tudi nas je zeló razveselila novica, da se bo neki tudi v Celovcu vstanovil političen list v slovenskem jeziku; saj ga je pač velika potreba, zlasti za berilo v čitavnicah. Mislim pa, da bi ta list moral biti pisan posebno tudi za ljudstvo nižjega stanú — za kmete, tedaj kolikor je le mogoče prosto in po domače, v lepem in lahko razumljivem slovenskem jeziku, in njegov predmet naj mu bode vsakrat primeren. O tako imenovani „visoki politiki“ ne bi smel nič govoriti. Želeti je, da tudi v Mariboru bi izhajal vsaj kak majhen političen list. Črhnil sem bil nedavno tam nekaj o tej stvari, potovaje iz Celovca v Trst. Djal mi je na to gosp. dr., da se že zdavno prevdarja ta važna zadeva, da je pa še marsikakih zadreg, ki se vedno protivé izdavanju tacega lista. Ako Bog dá, pride sčasoma tudi to. — Naš deželni uradni list „Osservatore Triestino“ prinaša tudi oznanila v slovenskem in hrvaško-srbskem jeziku, kadar je treba. Al žalibog, da se te oznanila večidel tako predstavljajo iz nemškega, da se Bogu usmili! Prebiraje jih si mislim, kako da bi jih pač prosti kmet mogel razumeti, ako bi jih bral? Stavki so ti tako dolgi in zapleteni, prav kakor so v nemškem jeziku, tedaj nerazumljivi našim Slovencem, ki po lastnosti svojega jezika ne poznajo in pa tudi ne trpijo taci zapletkov. Vrh tega je v njih večkrat, se vé, da brez potrebe (kakor v nemškem) tudi takih besed, ki jih prosti bravec nikakor ne razumeva. Saj imamo pač boljših! Želja je tedaj pravična, da v tej precej važni zadevi vprihodnje bolje se vedejo g. prestavljavci. — Al ste vidili, kako ostro jo je zapela te dni vrla „Politik“ o pravi tržaški narodnosti? Žalostno je res, da se Slovenci še vedno tako malo poslužujejo tistih majhnih pravic, ki jim jih je vlada podelila, kar se tiče slovenskega jezika v vradnih zadevah. Zakaj neki Slovenci dajejo pisati ali celó tudi sami pišejo raji v tujih jezicah svoje vloge, prošnje ali druge reči, kakor v slovenskem? Saj se noben tukajšen urad (gospóska) ne protivi v tem oziru. Jaz sem celó slišal, kar se tiče ravnateljstva finančno-okrožnega v Trstu, da rado bi dalo tudi odgovor v slovenskem jeziku. Gotovo se ne motim, ako mislim, da njegov poglavar bi to rad storil; saj ga dobro poznam, kar se tiče njegovih misli tudi v takih rečéh. Tedaj pogum Slovenci! Zametujte saj tega ne, kar se vam

ponuja. Poslužujte se saj teh pravic, ki so jih vam dozdej dovolili; „iz malega izraste veliko.“

V Kranji 1. sveč. F. — Včeraj smo imeli v naši čitavnici posebno zanimivo besedo s plesom na spomin 106. rojstnega dne prvaka slovenskih pesnikov, V. Vodnika, in prve obletnice čitavnice naše. K besedi je prišlo mnogo gostov od blizo in daleč; tudi gospod dr. Toman s svojo gospó in svojim bratom g. Ivanom Toman-om, nas je počastil. Dvorana je bila tacemu dnevu spodobno ozaljšana z raznimi slikami slovanskih veljakov, in z doprsnico Vodnikovo, obdano s slovenskima zastavama in bršlinom. V dvorani nad okni in vrati so bili ti-le napisu v domačih barvah:

Ne sina ne hčere po meni ne bo,
Dovolj je spomina, me pesmi pojó! **Vodnik.**

Budite s petjem svoj sorod!
Naj se v omiko žene
Obhajaje veseli god
Slovenije oživljene! **Slomšek.**

Če nam je omika mati,
In sloga nas pobrati,
Večna bo Slovencev čast. **Virki.**

Vremena bodo Kranjcem se zjasnile,
Jim mil'še zvezde kakor zdaj sijale. **Prešern.**
Narod smo čvrst, in čutimo
V žilah zmagavno krepoto;
Svete so naše reči,
Prava podpora je Bog! **Podgorski.**

Cenite vrednosti scer roda sedanjega tud';
Kdor zaničuje se sam, podlaga je tujčevi peti. **Koseski.**

Svobodnega duha, edin'ga srca,
Da narodnost naša,
Beseda da naša
V deželi domači za trdno veljá! **Dr. Toman.**

Besedo je v imenu predsednikovem pričel tajnik gosp. Drag. Šavnik z izvrstnim govorom o pomenu tega dne; omenivši zasluge Vodnikovih in družih po Vodniku izbujenih možakov je sklenil ginljivi govor svoj s „slava“ našemu cesarju! in „slava, slava“ je odmevalo po dvorani. — Vsled programa so gospodičine in gospodje peli in govorili v posebno radost poslušavcem. Bilčev dramatični prizor: „Vodnik, Linhart in Zoisa ali Slovenija oživljena“, je sklenil besedo, ker je loški orhester bil zadržan se udeležiti besede. V mični tej igrici se je posebno odlikoval gosp. D. P., predstavlja Zoisa; pokazal je lepo, da ima v oblasti slovensko besedo in da živo čuti, kar govori. — Po besedi se je pričel ples v dvorani, v družih sobah so se pa zbrale društva, prepevaje lepe pesmi, napijaje budivne zdravice itd. Petje radoljških pevcev je bilo posebno lepo; le škoda, da izvrstni pevci tudi pri besedi niso pomagali. Izmed zdravic omenimo le eno, ki jo je g. dr. Toman napil gosp. okrajnemu predstojniku L. o uradniških zadevah in dolžnostih, povdarjaje to, kako uradnik lahko na prid naroda uraduje pa tudi dolžnosti do svojega cesarja izpolnuje itd. Gospod L. je ginjen odzdravljaj napitnico prelepo. — Ko je zarja jutranja objemala snežnike, smo zapustili veseli kraj, želé, da čitavnica krepko napreduje, ter nam čez leto in dan o drugi obletnici podari še večé število cvetlic odgojenih na domačem vrtu!

Iz Tržiča 6. sveč. P-i. — Ste li brali v „Draupošti“ unidan, ko so odpri čitavnico celovško, da tudi čitavnica tržiška ji je poslala pozdrav. Čitavnica tržiška! sem si méł oči, pa trikrat v roke vzél „Draupošto“; kaj res? Da! res; „schwarz auf weiss“ je stalo tako. Brž vzamem Diogenovo laterno, pa jo grem iskat; tekam in prašam vse botre in botrice, pa nobena živa duša ne vé za njo. To pa so mi pravili, da je unidan gosp. Pogatschnig osnoval koncert, pri katerem ni bilo ne ene domače pesmi. Tedaj to mora biti po „Draupošti“ čitavnica naša.

Iz Ljubljane. V saboto so v stolni cerkvi bile slovesne bilje po rajnem knezoškofu Wolfu. 5. obletnica pa je vsacega domoljuba milo spominjala tega, da oporoka preblagega gospoda še ni izvršena o tem, kar je ena njegovih najiskrenejših želj bila in kateri je toliko premoženja svojega žrtvoval — o slovniku slovensko-nemškim, za ktere ga, da bi prišel na svetlo, se še ne delajo nikakoršne priprave!

— Kaj neki se je godilo na svečnice večer v čitavnici naši, da je vrelo toliko naroda v dvorano njeno, da ga je bilo čez petkrat sto? Je li dvorana se odlikovala z orientalskim lišpom „sto in ene noči“? Ne! Je li morebiti tisti čudni „svetnik“, ki so ga nekdanj v pratiko našo malali z dvema rogovoma, na kakošen poseben način sukal gêslo svoje? Tudi ne! Kaj neki je tedaj bilo? Vodnikov god se je obhajal: to je — na kratko rečeno — bil tisti čarodelni magnet, ki je v naš narodni dom privabil od blizo in daleč toliko udov, ki so mogli ta večer s seboj pripeljati tudi kakega gosta, ki ga je čitavnica prijazno sprejela. Ko je osem odbila, krdelo naših 40 gospodov pevcev s krasno zastavo, katero so jim darovale lani gospé in gospodičine, stopi v dvorano ter se podá na oder pod ovenčano podobno Vodnikovo; tû povdari prve besede naše narodne pesmi: „Naprej zastava slave!“ in, pustivši zastavo v obličji dvorane, odstopi.

Zdaj stopi predsednik čitavnice dr. Janez Bleiweis na oder in ob kratkem razloživši namen slovesnosti današnje, s katero čitavnica praznuje 106. god moža, ki je prvi „klical na dan narod slovenski“, prosi sl. občinstvo, naj blagovoljno sprejme, kar se mu bode podalo v besedi, pesmi in glasbi, in naznanja, da prvokrat se bo pela danes dr. Benj. Ipavčeva „Kdo je mar?“, visoko cenjena po razsodbi pražkih umetnikov; bral je potem pisemce gosp. doktorjevo, v katerem obžaluje, da mu ni moč priti samemu k „besedi“, pa naglasi še prijazni telegram dunajskih Slovencev, ter naposled pozdravlja pričujoče gosp. zastopnike čitavnice kranjske in drugih čitavnic, in še posebno predrage nam goste iz Hrvatske. In „Živili, živili!“ je odmevalo po dvorani. Po vsem tem se je začela „beseda“ po programovi vrsti.

Godovnico Vodniku, ki jo je zložil mladi nadepolni Mirko Zorin, je deklamoval naš preizvrstni govornik gosp. Ž. ž njemu prirojeno navdušenostjo tako, da je ogrel srca vseh. Glasila se je tako:

Med njimi, ki blagosti domovine
Moči so blagodušno žrtovali,
Ki v črni noči duševne tmine
Slovenii so zvezde prižigali;
Ki oslabljenega naroda sine
Iz spanja so stoletnega vzbujali:
Med njimi, se Vodnika Valentina
Spominja vsa hvaležna domovina.

Dasi že sto in šest let je minulo,
Kar Ga slovenska mati je rodila,
Dasi Njegovo petje je vtihnulo
In truplo krije hladna že gomila,
Vendar ne bode se nikdar zabilo,
Častito ime, prvega blagomila!
In tudi mi smo se danes sebrali,
Da preveseli god bi praznovali.

Oj, god moža, ki drago očetnjavo
Prežalostne pogube bil je rešil;
On pot pokazal narodu je pravo,
Ki v spanji jo stoletnem bil je zgrešil;
On vsadil lipo v našo je dobrovo,
In njeno rast veselo je pospešil.
On prvo pesem je zapel slovensko,
In ž njo obudil delavnost pismensko!

Kar On je zasejal v domačo njivo,
Obilo in lepo je dozrelo;

V srce nam glas njegov je segel živo,
Da v njem je domoljubje oživel.
Sedruženo že petje ljubeznjivo
Po domovini se glasi veselo,
In slava že slovenskega naroda
Razlega se od vzhoda do zahoda.

Hvaležne duše toraj praznovajmo
Veseli god prvega blagomila!
Navdušenega srca prepevajmo,
Kar struna je Njegova nas učila.
Pojoči krepke si dlani podajmo,
In srca polno zdravega čutila:
Ti pa razlegaj slava se Vodniku,
Besede naše prvemu budniku!

Prvikrat, dokler imamo čitavnico, smo slišali danes, kar je v veliko radost še bolj v srcih čuteno, kakor v glasnem hrupu razodeto, zdaj sledilo po deklamaciji, namreč, da gospé in gospodičine (18 vseh skupaj) so združene s (40) gospodi pele slovesni zbor českega mojstra V. Prokeša: „Zdrava Marija!“ Pevovodju gosp. Fabjanu pa gré čast in hvala, da v celó kratkem času je našim domoljubnim gospém in gospodičinam mogoče bilo, hvaležnim se skazati Vodniku, ki jim je v svojem „spominku“ tako ljubeznjivo pel:

Latinske, helenske,
Tevtonske vučim —
Za pevke slovenske
Živim in gorim!

Da je bila veličastna pesem slavno sprejeta, razume se po vsem tem že samo po sebi.

Fantazija na goslih je bil tretji predmet. Godil je naš mladi umetnik gosp. Kos Alardovo kompozicijo iz Verditove spevoigre „Nabucco.“ Potrdil je zopet danes s prisrčno svojo godbo, kar smo že unidan rekli, da mu je lepa prihodnost njegova, ako napreduje, kakor dosihmal, s talentom svojim. Bila je godba njegova z veliko veliko pohvalo sprejeta.

Za godbo je gospodičina Ema Tomanova deklamovala samogovor „Device orleanske“ iz 4. djanja Schillerjeve, po J. Koseskem poslovenjene igre; govor nje je naš orhester spremljeval. Težka stvar je ta samogovor, v katerem se izrazujejo toliko različni občutki nenavadnega ženskega srca; al reči moramo — in poslušavci so to tudi glasno pritrdili — da je ljubeznjiva govornica, kateri je dan posebni dar resnega govorstva, rešila svojo nalogo izvrstno.

Godil je potem slavni mojster na violončelu gosp. Prégl Röverjevo „Idyllo.“ Zamaknjeno ga je vse poslušalo, pa nazadnje mu je donéla tolika pohvala, da ni bilo mirú, dokler ni ponovil godbe. Vsa družba pa je gotovo pri tej „Idylli“ prav živo čutila besede, ki jih je pred njim govorila govornica rekši:

— ah! ti glasi,
Kak mi srce stiskajo!
Moje duše vse kreposti
V mehke želje podrobijo,
V britke solze raztopijo!

Končala se je beseda z Ipavčevim zborom: „Kdo je mar?“ Če je pred milina nadvladala srca, je zdaj „navdušenost“ zgrabila vse. To vam je prikrasna pesem! Česki mojstri so prav sodili, rekši, da če Mašekovi pesmi priznavajo prednost v muzikalnem efektu itd., gré Ipavčevi prednost v izvorni muzikalni iznajdbi, in mi dostavljamo še: v narodnem značaju. Slovenska pesem je pridobila ž njo sjajen biser. Pa naši gospodje pevci so jo tudi v zboru, samo- in čvetero-spevih tako navdušeno peli, da po vsaki kitici jim je donela toliko slava, da se je dvorana tresla. Ponavljati se je morala, ni se pred vleglo ploskanje. — Pevovodja g. Fabjan je mogel vesel biti, da je s tako živo pohvalo bilo vse sprejeto, kar je v petji danes poklonila čitavnica častiti svoji družbi, ktera pa je tudi djansko pokazala, da ceni trud njegov,

kajti dohodki današnje besede (362 gold.) bili so njemu v prid. — „Besedi“ je sledil sjajni ples; škoda le, da manjkalo je prostora; 102 para je plesalo kadriljo; to je dosti dokaza za naše besede. Ločilo se je vse, naj je bil ud ali gost čitavnice danes tako zadovoljno, da ta veselica sluje kot prvakinja med letošnjimi ljubljanskimi.

— V nedeljo je čitavnica svoje pustne veselice končala; čeravno vreme sneženo, je bila dvorana vendar lepo polna; godla je c. k. topničarska muzika. — Včeraj je društvo „Južnega Sokola“ s prav veselim večerom sklenilo pustno pratiko.

— V „čenčah“ sabotne „Laib. Zeit.“ je dr. Issleib obširno popisal norčavi večer, pa vendar je še rekel, da mu je „unmöglich“ vse popisati, kar se je godilo na strelišču. Radi mu to verjamemo, da si ni upal z vso sèm ter tjè dosti kosmato „Quintessenzio“ na dan; saj za založnika „Laib. Ztg.“ bi bilo še koristneje, ako bi bil zamolčal celi „Raritätencabinet“, ki ga je jud kazal „norcem.“ Ne zavidamo nikogar za iznajdbo „Narrenabendov“ in želimo, da bi to maslo ptuje kulture prav za se obdržali. Zato tudi „Novice“ niso nič zinile o vseh teh „exotičnih“ burkah, čeravno so jim bile na drobno popisane, in bi ne bile tudi danes ničesa omenile, ako bi ne bil pisatelj, ki je menda še zmiraj mislil, da obhaja „Narrenabend“, tako predrzen bil, da je, popisovaje poslednji ples v kazini, kamor so prišli tudi trije častitljivi Ljubljčanom znani gospodje iz Hrvaškega v narodni svoji obleki, pisal sledeče silno razžaljive besede: „Das Erscheinen nichtsalonmässiger Gestalten mit langen Stiefeln muss daher stets als etwas Störendes, Fremdartiges betrachtet werden; das Costüm hat nur auf den Maskenbällen Berechtigung. Die Direction, welche in vielen Kleinigkeiten so rigoros ist, scheint diess nicht beachtet zu haben.“ — Le en glas nevolje (po izvzeti mali množici čenčarjevih družnikov) se razlega po mestu o nespodobnosti teh besedi! Gospodje iz Hrvatskega, kakor v nedeljo vpeljani v čitavnico, so bili pravilno vpeljani tudi v ponedeljk v kazino; kakor v čitavnici so bili tudi v kazini od g. odbornika prijazno sprejeti; v lični narodni obleki napravljeni so se obnašali, kakor se obnašajo možaki izobrazjenih stanov. Čeravno iskreni Slovani so vendar radi pogledali tudi v nemško kazino in prav veseli ondi bili, — po vsem tem pa se pridrzne človek, ki je ptujec v naši deželi, psovati sorodne nam sosede, ki jih domači prijazno sprejmejo, češ, da narodna obleka je obleka za šemasti ples — „Maskenball“!! V narodni obleki se gré celó k Njih Veličanstvu cesarju, kteremu je surka, čamara, attila itd. ravno tako draga kakor frak; to smo vidili tudi lani, ko se je Nj. Veličanstvo poslovilo od državnega zbora in je bila obleka odločena, s katero morejo poslanci pred cesarja, in je narodna obleka ravno tiste pravice imela kakor vsaka druga. Kaj morebiti surka ni tako „salonska“ kakor Issleibov frak, in narodne škornje niso tako „fein“ kakor Issleibovi čevlji? Al to očitovanje ni bilo še zadosti; predrznost „čenčarjeva“ segla je celó tako deleč, da očituje tudi vodstvu kazininemu to, da ni zapazilo „die nichtsalonmässigen Gestalten!!“ Nadjamo se od sl. vodstva, da bode storilo, kar terja čast bivših njegovih gostov in lastna čast njegova. Svet pa zopet iz tega jasno vidi, kateri ljudje krhajo toliko zaželjeno narodno spravo.

— 3. zvezek „Torbice“ je priromal ravnokar iz Zagreba. Al „Niz bisera jugosl.“ še ni došel mnogim naročnikom. Gospodine Pretner pospešite ekspedicijo!

— Danes se je odprla 4. vsta svetovida Sattlerjevega. Zopet nam kaže mnogo zanimivih raz-

gledov, med njimi tudi iz naše postojnske jame „prižnico“ ali „St. Petra stol.“

— Deželni glavár gosp. baron A. Codelli je daroval 100 gold. ranjenim rojakom avstrijske armade v Schleswig-u. Mestni župan gosp. Ambrož naznanja v „Laib. Zeit.“ prvo to milošnjo v željo, da bi našla več naslednic, ter pravi, da milodare sprejema magistrat.

— Kmetijska družba bo v sadjoreji kranjski mnogozaslužnemu gosp. Pircu poklonila zahvalnico, kajti dosti očitno je zdaj, kako bogat sad je rodilo seme, ki ga je nevtrudljivi rojak naš sejal pred 30 leti.

Novičar iz domačih in ptujih dežel.

Velika pravda je bila v zbornici poslancev državnega zbora dunajskega še o tem: ali naj se ministerstvu izreče nezadovoljnost s postopanjem njegovim o schleswig-holsteinskih zadevah, ali ne. Zmoglo je ministerstvo, ker z 103 glasovi proti 59 je padla resolucija. Pri tej priliki je državni minister zagotavljal, da po volji cesarjevi ustava trdno stoji, in da bo on vse moči napel, da se dovrši pa tudi razširi čez vse cesarstvo. Dalje je zbornica pretresala tiste dnarne zadeve, o kterih je navskriž-misli z zbornico gospôsko, pa pri mnogih staykih je ostala pri tem, kar je izprva trdila. Judom v Črnovicah (glavnem mestu v Bukovini) je zbornica po predlogu vladnem pritrdila, da si morejo kakor kristjani zemljišč v posest dobiti. Poslanec Groholski je trdil, da tak sklep spada v opravilstvo deželnega zbora, pa ni mu obveljalo. — Obe zbornici ste soglasno izrekle slavo junaškemu obnašanju armade avstrijske v Schleswig-u. — Ker država potrebuje že zdaj 40 milijonov gold. (pozneje jih bo potrebovala še 60 milijonov), je ministerstvo denarstva oklicalo, naj se oglasi do 11. dne t. m., kdor vseh 40 milijonov, ali saj najmanj 10 milijonov posodi. To posojilo se bo poplačalo v 55 letih. Obligacij se bo izdalo 200.000 po 100 gold., 200.000 pa tudi po 50. Obresti (činža) ne bojo donšale te obligacije, al vsako leto bo srečkanje, pri kterem bo 800 do 100 dobitk, največe po 200.000 do 250.000 gold. — Vsa pozornost na političnem svetu se obrača zdaj v Schleswig, ker se je huda vojska že začela. Mnogo krvi so prelili že vojaki avstrijske in pruske armade, ki se bojujete z dansko armado, ki se je izprva krepko držala, pa se po 5dnevnem boji 5. dne t. m. ponoči že umaknila iz tiste silne trdnjave, ki se „Danewirke“ imenuje, in ki je tako rekoč ključ v celi Schleswig. Nobeden ne more prav zapopasti, zakaj so Danci to storili; le misli se, da so na svet angležke vlade tako ravnali, češ, da se bojo potem lože pogodili z avstrijsko-prusko vlado. Mislilo se je, da s tem umikom je že konec vojske; al poslednji telegrami prinesli so novico, da avstrijska armada drví za dansko, ki je bežala proti Flensburgu, in da blizo tam je bil zopet krvav boj, ker Danci so se trdovratno zoperstavili, avstrijska armada pa je junaško pritiskala. Dognana tedaj nikakor še ni vojska; al kakor ni dvombe, da bojo Danci zmagani, tako temno je še vse, kaj bode potem. — Povedati imamo danes bravecem našim še strašno nesrečo, ki je menda nima para na svetu, da blizo 2000 ljudi je 8. decembra (grudna) lanskega leta v cerkvi mesta Santjago v južni Ameriki zgorelo. Praznovali so večernice zvečer ob 8. uri; več ko 2000 plinovitih luč je gorelo; vnel se je zlo okinčan oltar; od oltarja je segel plamen krog in krog, čedalje bolj in bolj; uname se leseni strop in pade doli; ljudém goré oblačila, ženskam dolgi lasje — vse tiši proti vratam; gnječa je strašna — v dveh urah je 2000 ljudi bilo oglje!